

PEPER PRAAT

BUURTBLAD VAN DE BUITENPEPERS

LENTENUMMER

MAART 2023

24 PAGINA'S

50 JAAR
De BuitenPepers
SINCE 1973

VERSCHIJNT
OM DE TWEE MAANDEN

Wie wil er meedoen aan
het organiseren van een
'Back to the seventies' feest
voor onze buurt?

- Landelijke Opschoondag • De 'Peperprikkers'
- 'Ga stemmen op 15 maart!' • Koningsdag
- Woningisolatie bespaart energie en geld!
- Veiligheidsapps per straat • Buurtactiviteiten in de jaren 80
- Vooronderzoek collectief warmtenet • En nog veel méér!

In 2023 bestaat De Buitenpepers vijftig jaar. Speciaal voor de Peperpraat schrijft buurtbewoner Ferd Sauter drie artikelen over de geschiedenis van onze buurt en haar omgeving, vanaf de laatste ijstijd tot nu. In deel 2 gaan we terug naar de Tachtigjarige Oorlog (1568 tot 1648) en naar de eerste kadasterkaarten uit 1830 van het gebied waar onze buurt nu ligt. Daarop staan percelen met namen als 'De Buiten Weiden' en de 'Eerste Groote Pepers'. Een combinatie van deze namen leidde rond 1973 tot de naam van onze buurt: De Buitenpepers.

Deze kaart uit 1585 toont de inundatie ten noorden van 's-Hertogenbosch: de slag bij Empel tussen de Staatse (Hollandse) en de Spaanse troepen.

Waar komt de naam 'Pepers' vandaan?

In deel 1 van deze artikelenreeks over de geschiedenis van onze buurt, verschenen in het december 2022-nummer van dit blad, komt de historie van onze buurt aan de orde van de IJstijd tot de Middeleeuwen.

De Tachtigjarige Oorlog

Tijdens de Tachtigjarige Oorlog van 1568 tot 1648 maakte de stad 's-Hertogenbosch gebruik van 'inundatie' als verdedigingstactiek. Dat wil zeggen: het onder water zetten van de wijde omgeving. Dat zien we ook terug op de kaart uit 1585 met onderin de stadsmuren en -torens en bovenin de Maas. Afgebeeld wordt een slag bij Empel tussen Staatse (Hollandse) en Spaanse troepen. Dit is de eerste kaart waarop de dijk tussen Orthen en Rosmalen duidelijk te zien is: iets rechts van het midden (met drie mannetjes erop) tussen de kerk van Orthen (links) en de kerk van Rosmalen (helemaal rechts).

In 1629 slaat Frederik Hendrik een beleg rond 's-Hertogenbosch en hij neemt de stad in na een belegering

van vijf maanden. Onderdeel van de belegering is een grote circa vijftig kilometer lange dijk (linie) rond de stad. De huidige Heinisdijk is onderdeel van deze linie. Verschillende wachtposten ('redoutes') zijn onderdeel van deze linie en die zien we nog terug als verhoogde en verbrede plekken aan de dijk. Zoals bij Hervens 60A en bij de Bang & Olufsen-winkel van Tibosch aan de Reitscheweg.

Overstromingen

In het boekje 'De verschrikkelijke watersnood langs de rievieren maas en waal' van J. Pierlinck uit 1757 lezen we meer over een van de vele dijkdoorbraken destijds in onze buurt: 'Te Orthen... heeft het beklamerlyk gestaan; de meeste Muren der Huizen, aan den Noordkant, zijn vernield en ingestort; de Dyk, waar in ook drie Breuken gevonden worden,

eene bij het Huis van de Grindt, en twee aan de Hennis, stroomde door-gaans vier of vyf voeten (1 1/2^e meter) over; hier was ook gene schuilplaats, als op Solders of Gebinten'.

Negen jaar inundatie

In de jaren 1830-1839 worden de polders rond 's-Hertogenbosch weer onder water gezet, wegens oorlogsdreiging uit België en Frankrijk. Ondanks herhaalde verzoeken van de Polder de Vliert (aan de zuidkant van de Hervense dijk) aan de 'Opperbevelhebber van de vesting 's-Hertogenbosch', om 'voor veelen enorme Schade en voor Sommigen geheele ruïne voor te koomen', blijft deze inundatie negen jaar in stand. Ook een verzoek aan de koning om teruggaaf van grondbelasting heeft geen effect. Het polderbestuur schetst de omgeving: 'Bouwlanden waarop de Bewooners van het arm, naburig Orthen en een groot gedeelte van Hintham en Rosmalen zonder andere middelen hun onderhoud gewinnen, voorts eene aanzienlijke hoeveel-

heid Weilanden, zonder welke men zich stellig zeker van al het Vee te Orthen en te Hintham uit gebrek van voedsel zal moeten ontdoen, en eindelijk van eenige Hooilanden aan Ingezeten en dezer stad en voornamenlijk aan de Armen-fondsen toebehorende'.

De 'Buiten Weiden' en de 'Pepers'

Rond 1830 verschijnen de eerste kadasterkaarten met perceelnamen en namen van eigenaren. Op een kadasterkaart uit 1858 (rechts) zie je bovenaan 'De Orthensche Schans' (Fort Orthen) en 'Herven Gehucht' (waar nu restaurant D'n Boerderij is). Daartussen is de plek van de huidige Buitenpepers en daar vinden we 'De Buiten Weiden' en de 'Eerste Groote Pepers', 'Tweede Groote Pepers' tot en met 'Zevende Pepers'.

Een combinatie van deze oude namen heeft geleid tot de naam van onze buurt: De Buitenpepers.

De naam 'Pepers' komen we overigens al in het jaar 1562 in de archieven tegen ('Bosch Protocol'): *'...lant genaamt Den Pepers'*.

En wat zijn dan de 'Pepers'?

Rest nog te verklaren wat er bedoeld wordt met 'Pepers' en daar is in onze buurt-WhatsApp-groep al heel wat discussie over geweest.

In het tijdschrift 'Onze Taal' worden connecties gelegd met planten als waterpeper of mattenbies, die inderdaad op natte plaatsen groeien, maar het blijft een beetje giswerk. In het 'Veldnamenregister van 's-Hertogenbosch' staat *'pepers = oude naam voor tuinderij, moestuin'*.

En in het 'Woordenboek Nederlandse Taal' staat naast de gebruikelijke peper uit Indië ook *'als benaming voor het tweede meel dat van de boekweit wordt afgepeld. Zo genoemd wegens de grauwe kleur'*.

Tegenwoordig groeit er op de Tiboschakker op de hoek van de Balkweg en Bruistensingel ook weer boekweit. Vroeger ook?

Kortom, het is mij nog niet duidelijk waar de naam 'Pepers' vandaan komt. Serieuze reacties zijn welkom.

Op een kadasterkaart uit 1858 vinden we 'De Buiten Weiden' en zeven 'Pepers'.

Op de kaart zien we ook het gehucht Herven, dat onder Orthen hoorde (westen van de Balkweg); Heinis was een gehucht dat bij Rosmalen hoorde en lag ongeveer op de plek waar nu de dijk de Reitscheweg kruist en waar de auto's van de A2 voorbij razen. Het huidige natuurgebied wordt nu in zijn geheel meestal 'De Heinis' genoemd, ook het westelijke deel.

Redoute en Noordpool

De heuvel ten westen van de volkstuintjes, waar nu een wit huis staat, vinden we in 1832 terug als 'fortificatie'. Later wordt dat 'de redoute te Herven' genoemd. Het heeft nooit echt dienst gedaan en in 1886 verloor

het de functie van verdedigingswerk. Daarna werd het een jeugdhuis en later woonhuis van schilder Titselaar.

In 1907 start de bouw van de boerderij 'De Noordpool', de boerderij van de familie Tibosch. Marinus Tibosch had drie winters daarvoor met steekschop, paard en boerenkiepkar de omgeving opgehoogd met zand uit Rosmalen. Als de aannemer 'de Zwarte Creij' 's morgens naar deze boerderij moest, zei hij: 'Ik ga naar de Noordpool', omdat het daar koud en afgelegen was. Met Kerstmis 1920 is er een overstroming van de dijk, waarbij het water tot aan de dakgoot van 'De Noordpool' klotst en de familie Tibosch tot februari moet vluchten naar Berlicum. Het jaar daarop is het een goed grasjaar, vanwege bemesting door het Maaswater.

Deel 3 en bronnen bij deze artikelen

In het derde en laatste deel van deze reeks komt de bouw van De Buitenpepers ter sprake.

De drie artikelen komen ook te staan op onze buurtwebsite. Daar tref je ook de informatiebronnen van de drie delen aan.

Aanvullingen of vragen mail je naar gierzwaluw.bp@gmail.com

Alvast bedankt voor jouw reactie.

Samen proosten we op onze buurt!

We begonnen ons jubileumjaar tijdens de Nieuwjaarsbijeenkomst met de beste wensen voor alle buurtbewoners. Foto: Dennis Khalil.

Na drie jaar kon het weer: een Nieuwjaarsbijeenkomst voor alle bewoners van ons buurt, zoals in voorgaande jaren in de grote zaal van restaurant D'n Boerderij. Naar schatting tachtig tot honderd bewoners maakten op zondagmiddag 15 januari een uur of langer vrij om elkaar weer te ontmoeten, te proosten en bij te praten. Met een welkomst-bubbel en ranja voor de kinderen luidden we een nieuw jaar in.

In 2023 bestaat onze buurt vijftig jaar. De Nieuwjaarsbijeenkomst was daarom de aftrap voor al onze activiteiten in dit jubileumjaar. Met de onthulling van een vrolijk 'jaren 70'-jubileumlogo! Kim White en Irene Hinderks ontwierpen dit prachtige logo, evenals de affiches en flyers voor deze gezellige middag. Aan enkele buurtbewoners, jong en iets ouder, de eer om het jubileumlogo te onthullen.

Moodboards: wie organiseert er?

Door de drukte kwam het invullen van meerdere moodboards niet helemaal uit de verf. Op deze borden konden bewoners hun naam en contactgegevens vermelden: zo vormen we werk- en activiteitengroepen voor verschillende buurtactiviteiten in ons jubileumjaar. De oproepen voor de vorming van de werkgroepen komen nu regelmatig terug op deze Facebookpagina, onze Sociale Buurtapp en onze buurtwebsite.

De kinderen hadden ook plezier met het kleuren van kleurplaten en het maken van pindaslingers voor de vogels. Ondertussen vermaakten de ouders en ouderen zich met hun verhalen over de buurt en het maken van plannen voor onze activiteiten in 2023!

Dank aan Rennie, Annie, Irene, Kim, Machteld, Gabbie en gastvrouw Karen van D'n Boerderij voor deze geslaagde, gezellige en gepeperde buurtbijeenkomst, de eerste activiteit in ons jubileumjaar 2023.

Activiteiten Koningsdag

Een oranje feestdag voor jong én oud

Tekst *Adriana Hernández,*
Kontakgroep Vereniging De Buitenpepers

Koningsdag 27 april valt dit jaar op donderdag! Vanaf tien uur ben je welkom in de Kuil tussen de Vijfde en de Zesde Buitenpepers. Kom je ook jouw fiets versieren? We rekenen op jou! Er zijn leuke prijzen te winnen. Je krijgt een zakje met versierspullen, maar natuurlijk mag je zelf van alles aan je fiets hangen. Neem in elk geval kleuren en glitters mee om het nummerbord voor jouw fiets, dat je van ons krijgt, te versieren. De Kontakgroep Vereniging de Buitenpepers organiseert ook dit jaar weer op Koningsdag allerlei leuke oranje-activiteiten!

Koning Willem Alexander wordt 56 jaar. We maken er daarom een mooi feest van! Een van de activiteiten is een 'Willem Alexander & Maxima look-a-like-wedstrijd'. Verkleed je dus als onze Koning of Koningin en je maakt kans op een leuke prijs!

Natuurlijk komt ook de 'IJskoning' weer...

Als je spulletjes wil verkopen, kan dat! Neem een deken mee als ondergrond. En verder zijn er nog allerlei spelletjes. Aan het einde van de morgen, rond 11.30 uur, is er voor alle kinderen een lekker ijsje! En als het mooi weer is, nodigen we iedereen van harte uit om ná de fietsversiering te blijven voor een picknick! Neem dan jouw picknickkleed en wat lekkers mee!

Precieze informatie over de activiteiten op Koningsdag vind je in april op onze Facebookpagina en onze website. Tot ziens op Koningsdag donderdag 27 april!

Landelijke Opschoondag zaterdag 18 maart

Scan deze QR-code. Een vrijwillige bijdrage voor de aanschaf van knijpers is welkom!

Samen maken we de buurt weer

schoon!

Tekst *Adriana Hernández,*
Kontaktgroep Vereniging De Buitenpepers

De Kontaktgroep Vereniging De Buitenpepers organiseert op zaterdagmorgen 18 maart de tweede grote buurtactiviteit in 2023: oud én jong kunnen dan samen hun handen uit de mouwen steken om met prikkers en vuilniszakken het vuil op te ruimen uit de straten en groenstroken. Iedereen is welkom vanaf 10.00 uur in de 'Kuil' tussen de Vijfde en Zesde Buitenpepers. Daar kun je terecht voor afvalknijpers, vuilniszakken en hesjes. We maken er een leuke activiteit van: het is leuk om samen weer de buurt schoon te maken en zeker ook leuk om elkaar te ontmoeten. Wat is de planning?

10.00 uur	Verzamelen in de 'Kuil' tussen de Vijfde en Zesde Buitenpepers: uitreiken plattegrond, prikkers, hesjes en afvalzakken. En natuurlijk eerst een bak koffie!
10.10 uur	Startschot: je gaat in kleine groepen De Buitenpepers in.
11.30 uur	Terugkeer bij de 'Kuil' voor het inleveren van het afval. En nog even napraten met koffie en iets lekkers.

We zien je graag op zaterdag 18 maart in de 'Kuil' tussen de Vijfde en Zesde Buitenpepers! Heb je vragen? Neem dan contact op met de Kontaktgroep Vereniging De Buitenpepers: debuitenpepers@gmail.com

Sociale Buitenpepers App

Sociale Buitenpepers app

Groep · 164 deelnemers

In deze Buurt-WhatsApp-groep delen bewoners hun nieuwtjes en vragen over buurtactiviteiten, overbodige goederen, een zoekgeraakte kat of hond of andere sociale en leuke informatie. Regelmatig staan er ook links met berichten van de buurtwebsite in deze WhatsApp. Intussen doen nu ruim 160 bewoners mee! Je kunt ook meedoen aan deze 'Sociale Buitenpepersapp' door een mailtje met jouw telefoonnummer te sturen naar de drie beheerders Siegfried Willems, Ken Yau en Elise Quant, via peperplatform@gmail.com

Thema WhatsApp-groepen

Sinds januari kunnen de deelnemers aan de buurt-WhatsApp ook zich aan- en afmelden bij veertien verschillende themagroepen. Zo bestaat er nu een veiligheidsgroep (WhatsApp preventie), een Buurt-Marktplaats en de Peperprikkers voor het opruimen van zwerfafval. Er komen nog er themagroepen bij. Het voordeel van de thema- of community-groepen is dat je kunt selecteren welke berichten je wel en niet krijgt. Heb je bijvoorbeeld geen interesse in tegen betaling aangeboden spullen, dan stap je niet in de groep Marktplaats. Het betekent wel ook dat je goed moet opletten, dat als je een bericht wilt plaatsen, je goed kijkt in welke groep je het bericht plaatst. Een bericht over een vermist huisdier bijvoorbeeld plaats je niet in de Veiligheidsgroep, maar in de Sociale BuurtApp voor alle ruim 160 deelnemers. De reacties op de themagroepen zijn tot nu toe positief!

Achttien bewoners doen sinds begin dit jaar mee aan de nieuwe WhatsApp-groep 'De Peperprikkers', een onderdeel van de sociale buurtapp van De Buitenpepers. Je mag ze gerust onze 'buurthelden' noemen: elke deelnemer aan deze buurtgroep gaat regelmatig met een vuilniszak, een knijper en een geel hesje door een of meer straten in onze buurt om het zwerfafval op te ruimen op de stoepen, uit de perken, plantsoenen en het struikgewas. Het initiatief om vaker onze buurt schoon te maken is ontstaan toen begin januari enkele bewoners spontaan in actie kwamen om alle vuurwerktroep van de Nieuwjaarsnacht op te ruimen.

Ardi Voets, Machteld Terlingen en Elise Quant maken regelmatig samen of alleen een schoonmaakronde door onze buurt. Foto: Gabbie van der Kroef.

De 'Peperprikkers' zijn onze 'buurthelden!'

Elise Quant: 'We lopen nu regelmatig door de buurt als aanvulling op de twee grote schoonmaakacties in het voor- en najaar. Dat is en blijft een grote en sociale activiteit. Op zaterdag 18 maart is er weer zo'n Opschoondag.'

De deelnemers aan onze WhatsApp-groep gaan regelmatig even kort een half uurtje of een uur afval prikken, alleen of samen. Elise: 'Een keer hebben we op een zondagmorgen met tien bewoners een schoonmaakronde door de buurt gemaakt. De ervaring leert dat er elke week wel weer troep ligt. En als je eenmaal een ronde doet, zie je ook meer rommel liggen dan dat je in eerste instantie ziet. De meeste 'Peperprikkers', zoals we onszelf noemen, melden vooraf of achteraf waar zij de straten en perken schoongemaakt hebben. Zo motiveren we elkaar via de app. Het is ook plezierig om na een dag hard werken even een wandeling door de buurt te maken en direct iets nuttigs te doen.'

Hesjes en knijpers via de gemeente

De gemeente 's-Hertogenbosch ondersteunt 'wijkhelden' in de hele stad door gratis hesjes en afvalknijpers ter

beschikking te stellen. Elise heeft in de afgelopen maanden al enkele bewoners aangeraden om via de gemeente in bezit te komen van een knijper en hesje: 'Met dat hesje val je op voor het verkeer. Wel zo veilig!'

Geén verplichtingen!

Ardi Voets: 'Met zo'n hesje zijn we bovendien zichtbaar voor bewoners. Zeker als je met een paar bewoners een ronde maakt. En, jawel: zien oprapen doet oprapen. We krijgen leuke reacties en soms gaan mensen na een tijdje met ons meedoen om het afval op te ruimen. De Buitenpepers is immers een groene en mooie buurt. En dat willen we zo houden! Ook daarom is dit een zinvol initiatief!' Machteld Terlingen: 'Meedoen in de appgroep geeft geen verplichtingen. Je kunt via een appje melden dat je zin hebt om een ronde te maken en je vraagt wie er wil mee lopen. Zo brengt deze activiteit ook bewoners bij elkaar.'

Aanmelden

Je kunt meedoen met de 'Peperprikkers' via de buurtapp. Mail daarvoor naar peperplatform@gmail.com

De Peperpraat

Dit blad is een uitgave van de Vereniging Kontaktgroep De Buitenpepers en de redactie van dit blad:

Mail naar: debuitenpepers@gmail.com

Adres: Vijfde Buitenpepers 19, 5231 GJ 's-Hertogenbosch. **Website en**

Facebook: www.debuitenpepers.nl

<https://www.facebook.com/buitenpepers>

Oplage: 1.000 exemplaren.

Drukwerk: Drukwerdeal.nl

Aan dit nummer werkten mee:

Adriana Hernández, Anine Vloedgraven, Dennis Khalil, Ferd Sauter, Gabbie van der Kroef, Hans van Ettehoven, Irene Hinderks, Johan Strang, Kim White, Machteld Terlingen, Marjolein van den Heuvel, Maurits Tax, Siegfried Willems, Tanika Scherbinski en Thomas Verbeek.

Kopij voor het meinumner graag vóór 15 april 2023 naar bovengenoemd mailadres. Het meinumner verschijnt rond 1 mei 2023.

Stuur je **advertentie** naar:

gabbievanderkroef@hotmail.com

Het tarief bedraagt € 20 voor een kleine advertentie, € 30 voor een kwart-pagina en € 45 voor een halve pagina.

Tijdens de bijeenkomst van het Buurtplatform De Buitenpepers op 18 oktober vorig jaar is met wijkagent Bart Gallé gesproken over de veiligheid in onze buurt. Ook kwam het melden van ‘verdachte situaties’ ter sprake. Daarom is de buurtapp onlangs uitgebreid met meerder veiligheidsapps. Het advies van de wijkagent is om dit per straat op te zetten. Vandaar dat Siegfried Willems en Hans van Ettekov per straat een afzonderlijke WhatsApp-veiligheidsgroep hebben gemaakt, waar de bewoners uit die straat zich kunnen aanmelden. Voor de bewoners van de Buitenpepersdreef hebben we een indeling gemaakt om aan te sluiten bij de straat die dichtbij ligt. Zie de plaatjes op deze pagina.

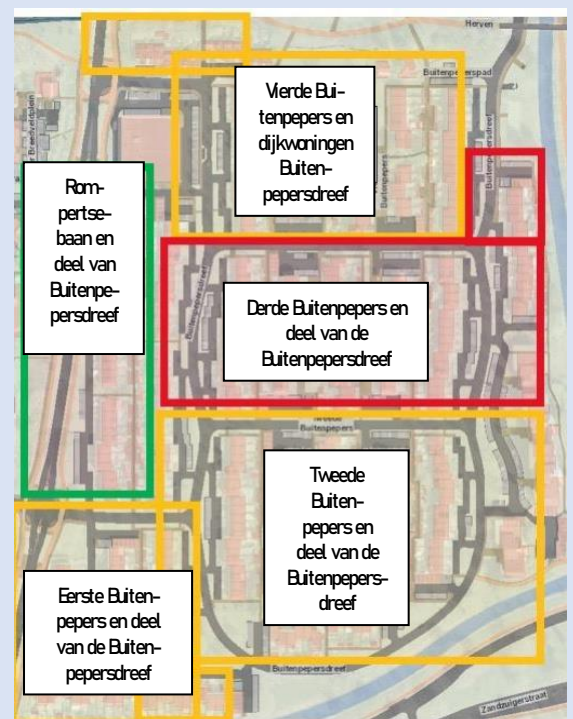
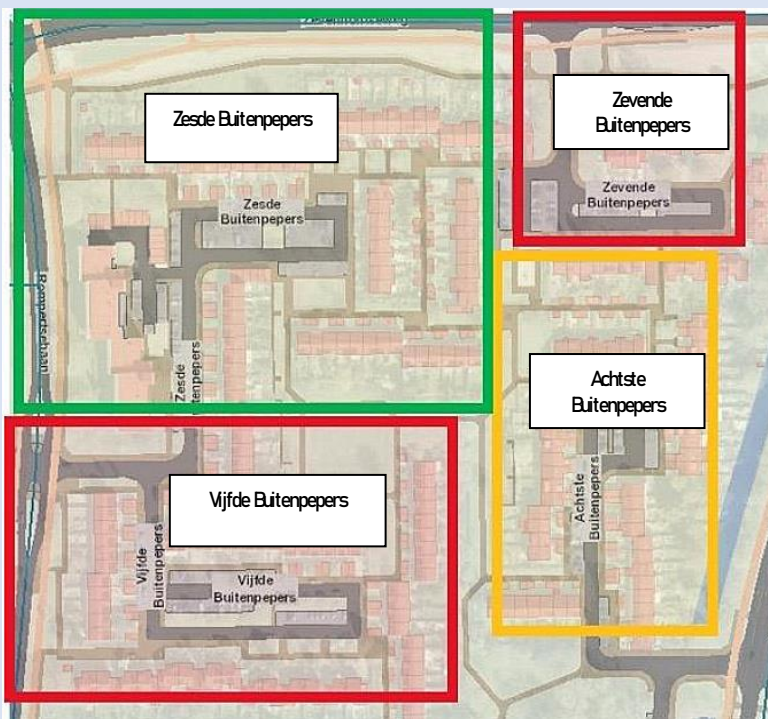
Aanmelding

Veel bewoners hebben zich al aangemeld voor de veiligheids-WhatsApp-groep van de gehele buurt en voor de veiligheidsapp voor hun eigen afzonderlijke straat. Als jij je hebt aangemeld voor de sociale Buitenpepers-WhatsApp-groep, dan kan je jezelf makkelijk aanmelden voor één of meerdere veiligheidsappgroepen.

Ben je nog niet aangemeld bij de sociale Buitenpepers-WhatsApp-groep en wil jij je aanmelden bij een veiligheidsappgroepen, neem dan bij voorkeur via WhatsApp contact op met Siegfried Willems, tel. 06-11057993, of met Hans van Ettekov, tel. 06-51810281.

Ook bij vragen kan je contact met hen opnemen.

Hoe gebruik ik De Buitenpepers veiligheidsapps?

De indeling van de apps voor de tien straten in onze buurt, verdeeld over negen veiligheidsapps.

De huisregels

Het is onze bedoeling dat bewoners zo optimaal mogelijk gebruik kunnen maken van de mogelijkheden van de verschillende appgroepen. Daarom hebben we enkele huis- of gebruiksregels gemaakt, die het gebruik van de appgroepen makkelijk maken. Ons verzoek is dat je de regels leest en naleeft. Zo voorkomen ongewenste en ongepaste communicatie. De regels zijn:

- De deelnemer is minimaal 18 jaar oud.

- Deelnemers wonen of werken in de straat of buurt van de appgroep
- De veiligheidsapp is een burgerinitiatief, dus niet van de overheid.
- De politie komt alleen in actie wanneer een melding bij 112 gedaan wordt.
- Bel 0900-8844 wanneer er geen spoed is.

De SAAR-werkwijze

Gebruik de WhatsApp volgens de SAAR-afkorting:

- S = Signaleer,
- Alarmer 112,
- App om je waarneming bekend te maken aan anderen en
- R = Reageer, door bijvoorbeeld naar buiten te gaan en contact te maken met de persoon. De bedoeling is dat we van een verdachte persoon zijn plannen verstoren. (dus 'de zaak stukmaken'). Doe dit alleen als je dit veilig kan doen zonder risico's, maak bijvoorbeeld een praatje met de persoon.

Het plaatsen van een correcte melding

Plaats zo correct mogelijk een melding.

Het is belangrijk dat je in het bericht zoveel mogelijk informatie plaatst:

- Locatie en tijdstip (Let op: in de veiligheidsapp mag je uitsluitend berichten plaatsen die op dat moment van toepassing zijn, achteraf berichten kun je beter in de sociale Buitenpepersapp plaatsen).
- Soort (verdachte) situatie.
- Aantal personen.
- Eventueel voertuig en kenteken
- Beschrijving van voertuig en de personen.
- Is 112 gebeld?

Het versturen van signalementen

Laat door middel van een WhatsApp-bericht aan elkaar weten dat 112 al gebeld is!

Zo voorkom je een regen van 112 meldingen.

Het versturen van foto's

Het versturen van foto's van een verdachte is alleen toegestaan voor het verstrekken van een signalement, wanneer dit voor de melding noodzakelijk of van meerwaarde is.

Daderkenmerken zoals geslacht, huidskleur, lengte en gezicht kunnen ook goed beschreven worden in een tekst. Denk bij voertuigen aan de kleur, het merk, het type en het kenteken.

Gebruik deze WhatsApp groep(en) alleen waar het voor bedoeld is, voor veiligheid en preventie, en niet voor onderling contact en privéberichten (sleutels gevonden, fiets die ergens al langer staat), hiervoor hebben wij de sociale buurt-WhatsApp.

Geen onnodige berichten!

Zodra je bent toegevoegd in de groep, zie je in WhatsApp vanzelf een melding staan. Je hoeft hier niet op te reageren met een 'dank je wel' of bijvoorbeeld een emoticon. Stel dat er honderd mensen lid zijn van de groep, dan ontvangen al deze leden dit niet urgente bericht en daar is de groep niet voor bedoeld. Het maakt mensen onnodig ongerust en sommige bewoners verlaten bij het meermaals plaatsen van onnodige berichten zelfs de groep

Vragen aan de beheerder of groepsleden?

Heb je vragen aan de beheerder, stel deze dan in een privébericht naar de beheerder of naar andere bewoners, maar nooit in de groep zelf.

'Andere tijden – De Buitenpepers sinds 1973'

Buurtactiviteiten in de jaren 80: 'De moeders waren de motor!'

Omdat onze buurt dit jaar vijftig jaar bestaat, halen we met bewoners herinneringen op. In iedere editie van de Peperpraat in 2023 doen we dat vanuit een andere invalshoek. Deze serie 'Andere Tijden – De Buitenpepers sinds 1973' starten we met een interview met Marja Hilgers en Rien Geurts. In de jaren 80 organiseerden zij vanuit de Kontaktgroep Vereniging De Buitenpepers activiteiten voor jong en oud. Marja en Rien wonen nu nog altijd met veel plezier op de Achtste en Vijfde Buitenpepers.

Marja woont al vanaf 1980 in De Buitenpepers, aanvankelijk met haar ex-man. Eerst op de Vijfde Buitenpepers en nu woont ze op de Achtste. 'Ik ben gescheiden en wel; ik blijf dit een vriendelijke buurt vinden.'

Rien woont met zijn vrouw sinds 1987 in onze buurt. 'Clo werd docent bij het Pierson College en we vonden na enig zoeken een huis op de Buitenpepersdreef.'

Een 'HBO-Plus-buurt'

Rien: Komend vanuit de studentenwereld in Nijmegen was het wel even wennen. We ontmoetten hartelijke en hulpvaardige burens. We noemden De Buitenpepers vrijwel meteen een 'HBO-plus-buurt'. Opvallend was dat in onze straat slechts twee vrouwen buitenshuis werkten. Bijna overal waren de mannen de kostenwinner. Vaak met een HBO-baan of nog hoger opgeleid. Er werden destijds hier ook veel kinderen geboren en hun moeders stopten met werken. In de jaren 90 trok de arbeidsmarkt aan; menige moeder ging weer terug aan het werk.

Dat was ook de tijd dat veel huurders bij ABC Vastgoedbeheer of bij Delta Lloyd besloten om in te gaan op het aanbod om hun huis te kopen. Dat gebeurde vooral met de huizen ten zuiden van de Dijk. Zo werd de buurt vanaf eind jaren 80 een vrije-sector-buurt (nu zijn 65% van de huizen in onze buurt particulier eigendom (red.)).

Marja vult aan: 'In de jaren 80 waren vooral de huizen aan de noordkant van de Dijk koopwoningen. We woonden 'aan de goede kant van de Dijk', zoals toen werd gezegd. De koophuizen waren toen ten noorden van de Dijk ook duurder. Er staan hier onder meer twee-onder-een-kapwoningen. De laatste jaren zijn de huizenprijzen in de hele buurt fors gestegen. En er wonen nu niet meer alleen Hbo'ers hier. De buurt is divers: van kapsters tot senioren.'

De 'Buitenpepersschool'

Rien en Clo kochten in 1989 een koopwoning op de Vijfde Buitenpepers, waar zij nog altijd wonen. Rien werkte als aardrijkskundeleraar op een middelbare school in Uden. Samen hebben ze twee kinderen opgevoed, die zijn opgegroeid op de 'Buitenpepersschool', nu 'Het Palet'. Inmiddels zijn er zes kleinkinderen.

Marja was huisvrouw. Haar drie kinderen bezochten eveneens de 'Buitenpepersschool'. Op latere leeftijd is Marja gaan werken in de psychiatrie. Ze is nu oma van zes kleinkinderen.

De organisatie van de buurtactiviteiten eind jaren 80 was vooral de inzet van vrouwen, zo reconstrueren beiden.

Marja: 'Veel ouders deden mee aan het 'klaar-overen', het brigadiëren op de Zevenhontseweg. Bovendien organiseerden flink wat moeders samen de ouderweeksluizingen op school. Eigenlijk was toen het netwerk van de ouders op de school óók het netwerk om bewoners aan te spreken om de buurtactiviteiten te organiseren. Dat deden we onder de vlag van de Kontaktgroep Vereniging De Buitenpepers. We organiseerden een jaarlijkse rommelmarkt en een zeskamp voor volwassenen. En toen ook al het fietsversieren op Koninginnedag en de Sinterklaasoptocht.'

Een buurtvolleybal- en badmintonclub

Rien: 'Ik herinner me ook dat er hier in de buurt een volleybal- en een badmintonclub waren. Ook daardoor kenden veel ouders elkaar. Ook via die sportclubs vroegen we ouders om mee te doen aan de buurtactiviteiten.' Marja: De twee sportclubs trainden en speelden hun wedstrijden in de sporthal op de Eekbrouwersweg, naast de school. Ook daar maakten de ouders afspraken over meedoen aan de organisatie van buurtactiviteiten.'

'De dames waren goud!'

Rien: 'Er waren een paar zeer actieve dames in de buurt, waaronder Annie

Marja Hilgers en Rien Geurts halen herinneringen op over de buurtactiviteiten in de jaren 80. Rien: 'De moeders waren destijds de motor bij het organiseren van activiteiten in de buurt!' Foto: Dennis Khalil.

Heesters. Zij is nu nog steeds actief voor onze buurt. Die dames waren goud! Zij organiseerden alle activiteiten. Ik ben gevraagd om de vergaderingen van de Kontaktgroep voor te zitten. Dat deed ik echt met veel plezier. We kwamen vooral bijeen als er weer een activiteit georganiseerd moest worden. Ons bestuur bestond uit vijf mensen: vooral actieve vrouwen die bij de organisatie van de activiteiten het voortouw namen.'

Een zwembad in de Kuil

Marja denkt met een lach terug aan aan de organisatie van de rommel-

markten op het parkeerterrein bij destijds de Edah-supermarkt, nu de SuperCoop. 'Jacques Paanakker, de eigenaar, was toen al bereid om ons te helpen. Het hoogtepunt waren toch wel de Zeskampen voor de volwassenen, naar het voorbeeld van Zeskamp op de televisie. Dat organiseerden we dwars door de hele buurt heen. Met touwtrekken op de Eerste Buitenpepers en zaklopen op de Tweede. En tot slot over een balk lopen in een provisorisch zwembad in de Kuil bij de Vijfde Buitenpepers. Het waren prachtige activiteiten; vrijwel de hele buurt deed enthousiast mee!'

(Advertentie)

BARJE KOFFIE BIJ... STUDIO

AANKONDIGING
NIEUW ATELIER
KOM KENNISMAKEN
KOMT DAT ZIEN
ZAT. 29 APRIL 2023
VAN 15:00-17:00

VIERDE BUITENPEPERS 2

OPEN DEUR - NIEUW CREALAB
INLOOPATELIER OCHTENDEN - WORKSHOPS
KUNST & CREATIVITEIT

BUITENDELEINTJES

Dus stroop die mouwen maar vast op!
Want duizendpoot Marjolein introduceert een nieuw creatief makersLab in de Buitenpepers.

Binnenkort kun je je met onderstaande workshops en enthousiaste begeleiding van Linolein, onderdompelen en uitleven op allerlei materialen, kunstdisciplines, technieken en ambachten.

- * **Grafiek - Linosnede;** een waanzinnige illustratie of naaminitiaal gutsen en afdrucken.
- * **Mixed Media Kunstwerkje;** met textiel, verf, krantenpapier, en nog veel meer!
- * **Make a Mask;** mix & fix materialen tot zelfs Pablo Picasso jaloers op je zal zijn ;)

Zin in? Kom en meld je vast aan voor de eerstvolgende workshop Linosnede. Opgeven kan via email;
buitendeleintjes@gmail.com

WORKSHOP
LINOSNEDE
25.05.23

I ♥ DE BUITENPEPERS PRODUCTEN

niets dan liefde voor onze buurt

50 jaar De Buitenpepers vlag

Wil je ook je liefde voor de pittigste buurt van Den Bosch uitdragen met een gave vlag?
Voor slechts €12,50 heb je er een!

Betaal via de QR code en vermeld in de omschrijving je naam, adres en email adres, zodat we je op de hoogte kunnen houden van je bestelling en weten waar de vlag naartoe kan zodra het binnen is.

Begin april zullen we de vlaggen gaan bestellen, dus zorg dat je bestelling voor 1 april aan ons is doorgegeven.

Leuk toch als deze gezellige vlag straks overal in De Buitenpepers vrolijk wappert?!

DEZE ARTIKELEN KUNNEN OOK BESTELD WORDEN

bij voldoende interesse

MOK € 11

Heb je interesse in een (kinder) T-shirt of mok?
Laat ons via de QR code weten in welk artikel je interesse hebt en in welke maat.
Bij voldoende interesse kunnen we deze artikelen bestellen. We zullen dan contact met je opnemen.

KINDER T-SHIRT
PEPER GROEN € 7,50

KINDER T-SHIRT
PEPER ROZE € 7,50

KINDER T-SHIRT
LOGO GRIJS € 7,50

DAMES T-SHIRT
LOGO GRIJS € 7,50

HEREN T-SHIRT
LOGO GRIJS € 7,50

HEB JE EEN VRAAG? MAIL NAAR BUITENPEPERS50@GMAIL.COM

Buurtplatform De Buitenpepers op dinsdag 21 maart

Wie wil er meedoen aan het organiseren van een 'Back to the seventies' jubileumfeest voor onze buurt? En aan de organisatie van de PeperOlympiade?

Via het Buurtplatform De Buitenpepers maken de contactpersonen van de verschillende activiteiten afspraken over de planning van alle activiteiten in onze buurt. Dat gebeurt twee keer per jaar. Je bent weer van harte welkom op dinsdagavond 21 maart!

Afspraken over de activiteitenplanning in 2023

- Wie wil er meedoen aan het organiseren van een 'Back to the seventies' feest deze zomer om te vieren dat onze buurt vijftig jaar bestaat?
- Hoe en wanneer organiseren de **Peper-Olympiade**, een sport- en spelmiddag voor de kinderen die naar de basisschool gaan?
- Hoe en wanneer organiseren we een **wine-and-dine-buurt diner**? Dit najaar?
- Hoe en wanneer organiseren we een 'Buurttop' over de toekomst van De Buitenpepers en de eigen invloed van bewoners over onze buurt?
- Welke activiteiten organiseren we nog meer of juist niet?

Doe mee aan het Buurtplatform: dinsdag 21 maart, van 20.00 tot 21.45 uur in D'n Boerderij. Graag aanmelden vooraf bij gabbievanderkroef@hotmail.com
Ook als je niet kunt en je wilt op de hoogte blijven, stuur dan een mailtje.

Een kleine bijdrage voor de Peperpraat

Hartelijk dank aan alle bewoners die eind december gehoor gaven aan onze oproep om een vrijwillige bijdrage te geven aan dit blad. Dankzij die giften en ook dankzij onze (extra) adverteerders konden we 2022 afsluiten met een klein verlies van circa € 50. Daar leek het eerder vorig jaar lange tijd niet op door een lagere subsidie van de gemeente en vooral door de fors gestegen drukkosten. Dankzij jouw gulle giften kunnen we met goede moed verder met ons blad. Onze subsidieaanvraag voor onze kosten in 2023 bij het Wijk-, Buurt- en Dorpsbudget kreeg een positief advies van de bewonerswijkadviesraad Noord. Met het geld van de gemeente en de bijdragen van adverteerders kunnen we dit jaar weer ons blad uitbrengen: elk nummer liefst 20 pagina's.

Dit nummer telt 24 pagina's

Er is echter veel te vertellen over onze geschiedenis, over verhalen vanaf de jaren 70 en over activiteiten in dit jubileumjaar 2023. Daarom telt ons blad dit keer zelfs 24 pagina's omdat er veel nieuws te melden is over ons jubileumjaar. Om onze extra pagina's te financieren vragen we jou, als lezer, om een beperkte financiële bijdrage. Door onderstaande OR-code te scannen kun je dit blad steunen. Mogen we je vragen om tenminste € 2,50 te storten op de rekening van de Kontaktgroep Vereniging De Buitenpepers? **Je kunt het bedrag aanpassen.** Bij voorbaat dank voor jouw steun!

Activiteitenkalender

Ontmoet elkaar in de buurt!

- **Iedere maandagochtend: 'Op de koffie bij Annie!'**, 10.00 tot 12.00 uur in de Buurtkamer van Annie Heesters, Buitenpepersdreef 240. Graag een vrijwillige bijdrage.
- **Woensdag 15 maart: Verkiezingen voor de Provinciale Staten en het Waterschap Aa en Maas.** Stemmen van 7.30 tot 21.00 uur bij o.a. D'n Boerderij, Herven 52.
- **Donderdagavond 16 maart en daarna iedere donderdagavond: Spreekuur van de Werkgroep Woningisolatie;** je kunt terecht met jouw vragen over energieverbruik en woningisolatie, van 18.30 uur tot 19.30 uur, Buurtkamer, Buitenpepersdreef 240.
- **Zaterdagmorgen 18 maart: Buurtschoonmaak** vanuit de Kuil tussen de Vijfde en de Zesde Buitenpepers, vanaf 10.00 tot 12.00 uur. Knijpers, vuilniszakken en hesjes zijn beschikbaar, zie ook de informatie op pagina 5.
- **Dinsdagavond 21 maart: Buurtplatform De Buitenpepers**, over planning buurtactiviteiten in 2023, in 'D'n Boerderij', Herven 52, van 19.30 tot 21.30 uur. De uitnodiging volgt naar de contactpersonen van de buurtactiviteiten, zie ook hieronder.
- **Woensdagmorgen 27 april: Kinderactiviteiten tijdens Koningsdag** vanaf 10.00 uur in de Kuil tussen de Vijfde en de Zesde Buitenpepers. Zie ook pagina 4.
- **Zaterdagmiddag 29 april: Opening Atelier Buitendeleintjes**, Vierde Buitenpepers 2, 15.00-17.00 uur. Zie ook pagina 13.

Volg de berichten op onze Facebookpagina, website en in de sociale buurt-WhatsApp met exacte informatie over nieuwe activiteiten!

'Ga stemmen op 15 maart!'

Tekst *Gabbie van der Kroef*

Sharell Bas en Adriana Hernández kennen elkaar nog niet. Maar al snel delen ze in ons gesprek hun passie voor de politiek en hun betrokkenheid bij zowel het waterschap en de provincie.

Wie ben je, hoe lang woon je in onze buurt en wat doe je in het leven?

Sharell Bas: 'Ik woon samen met mijn vriend nu iets langer dan een jaar in De Buitenpepers. Daarvoor woonde ik in de binnenstad. Oorspronkelijk kom ik uit de omgeving van Alkmaar en ik ben naar Den Bosch gekomen voor mijn werk.

Ik werk bij de gemeente 's-Hertogenbosch op de afdeling Onderzoek en Statistiek. Samen met collega's organiseren we onder meer een digitaal panel, waarin we bewoners vragen stellen over actuele thema's, zoals veiligheid en de energietransitie.'

Adriana Hernández: 'Ik kom uit Mexico, waar ik politieke wetenschappen en communicatie gestudeerd heb. In 1987 kwam ik voor het eerst in Nederland en vanaf 1996 woon ik hier. Sinds 2002 in De Buitenpepers. En nog steeds met veel plezier. Vanaf 2009 ben ik actief voor 50PLUS, eerst in het hoofdbestuur, vanaf 2015 in het bestuur van het Waterschap en sinds 2018 als gemeenteraadslid hier in Den Bosch.

In het dagelijks leven werk ik als SAP-consultant bij SAP Nederland. Wij leveren bedrijfssoftware en ik adviseer bedrijven overal in het land bij het verbeteren van hun bedrijfsprocessen, onder meer met onze specifieke bedrijfssoftware.'

Waarom ben je juist nu kandidaat?

Sharell: 'Ik ben een paar jaar politiek actief voor de Partij voor de Dieren in Den Bosch, werkgroep-coördinator. Onze werkgroep werkt aan ledenbinding en -werving en de zichtbaarheid van PvdD. Ik sta nu nummer 2 op de lijst voor de verkiezingen voor het Algemeen Bestuur van het Waterschap Aa en Maas.'

Doet de Peperpraat ook aan politiek? Normaal gesproken niet.

In dit nummer wél, omdat twee bewoners uit onze buurt kandidaat zijn bij de komende verkiezingen voor de Provincie en het Waterschap Aa en Maas. Sharell Bas is voor de Partij voor de Dieren kandidaat voor de Waterschapsverkiezingen (tweede op de kieslijst) en Adriana Hernández is voor 50PLUS kandidaat voor de Provinciale Staten (derde op de kieslijst). Beiden leggen uit waarover de Provincie en het Waterschap besluiten nemen en waarom het hard nodig is om gaan te stemmen. Jouw stem bepaalt bovendien de samenstelling van de Eerste Kamer.

Adriana Hernández (links) en Sharell Bas zijn het over lang niet alles eens met elkaar, maar over één ding wél: 'Maak gebruik van jouw democratische recht om te gaan stemmen op 15 maart!' Foto: Gabbie van der Kroef.

Adriana: 'Het partijbestuur heeft mij onlangs, vanwege mijn ervaringen als gemeenteraadslid en bestuurslid voor het waterschap, gevraagd om kandidaat te zijn voor de verkiezingen van de provincie. Ik sta nu op nummer 3 op de lijst van 50PLUS.'

Wat doet het waterschap eigenlijk?

Adriana: 'De waterschappen zijn de oudste bestuurlijke organisaties in ons land. Ze bestaan al 700 jaar. Aan het einde van de Middeleeuwen zijn ze opgericht door boeren en grondeigenaren, die dijken hebben gebouwd om het water in toom te houden. Zo zijn de eerste gemalen en later de waterschappen ontstaan. Er bestaan nu nog 21 waterschappen. Het Waterschap Aa en Maas beheert het watergebied in het oosten van Brabant.

Sharell: 'Het waterschap gaat over 'schoon water en droge voeten'. De waterschappen beheren dijken en zuiveren het rioolwater. Het Water-

schap Aa en Maas heeft zeven rioolwaterzuiveringsinstallaties, ook een in Den Bosch. Daarnaast is er binnen de waterschappen gelukkig steeds meer aandacht voor duurzaamheid, zoals het hergebruik van materialen en grondstoffen.'

Welke thema's zijn belangrijk bij de verkiezingen van het waterschap?

Sharell: 'Het waterschap neemt besluiten over zaken, die voor ons heel belangrijk zijn. Zoals de aanpak van de klimaatcrisis, de aanpak van de biodiversiteitscrisis en het dierenwelzijn. Ook al zitten we nu nog niet in het bestuur, we volgen al wel de vergaderingen van het waterschap. Zo weten we wat er speelt en waarover het waterschap besluiten neemt.'

Adriana: 'Het is van groot belang dat de dijken goed zijn; dat zag je in 2021 weer bij de grote overstromingen in Limburg. Het water van alle rivieren dient schoon en veilig te zijn. En het

grondwaterpeil moet hoog genoeg zijn voor de landbouw en de natuur. En voor de burgers mag de waterschapsbelasting betaalbaar blijven.'

En over welke thema's gaat het bij de verkiezingen voor de provincie?

Adriana: 'Voor 50PLUS zijn de verkiezingen van de Provinciale Staten extra belangrijk, omdat zij vervolgens de leden van de Eerste Kamer kiezen. Voor 50PLUS is dit juist belangrijk, omdat de nieuwe Pensioenwet nog niet door de Eerste Kamer is goedgekeurd. Wij vinden dat die wet niet moet doorgaan, omdat de pensioenen van veel senioren aangetast gaan worden als de wet aangenomen wordt. Door een andere samenstelling van de Provinciale Staten kunnen we het doorgaan van de nieuwe Pensioenwet voorkomen.'

Adriana Hernández uit onze buurt is voor 50PLUS kandidaat bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten.

De Provinciale Staten nemen toch geen besluit over de nieuwe Pensioenwet?

Adriana: 'Dat klopt. Maar een andere samenstelling van het provinciale bestuur leidt tot een andere samenstelling van de Eerste Kamer. En zo kunnen we de invoering van een nieuwe en slechte pensioenwet voorkomen. De provincie beslist wel over het behoud van de natuur en de uitvoering van het stikstofbeleid. Wij willen dat de boeren weer perspectief krijgen. Voor 50PLUS geldt ook dat de provincie moet stoppen met de bouw van windmolens. Wij zijn voorstander van het gebruik van zonnepanelen en de bouw van een extra kerncentrale.'

Op welke partij of kandidaat ga ik stemmen op 15 maart?

Als je niet weet op welke partij of kandidaat je wilt stemmen bij de verkiezingen voor statenleden van de Provincie Noord-Brabant en het bestuur van het Waterschap Aa en Maas dan zijn er twee 'Stemwijzers' handig:

- De stemwijzer voor de verkiezingen van de Provincie Noord-Brabant: <https://noordbrabant.stemwijzer.nl/#/>
- De stemwijzer voor de verkiezingen van het Waterschap Aa en Maas: <https://aaenmaas.mijnstem.nl/#/>

De twee stemwijzers leggen jou dertig stellingen voor. De stellingen zijn door de partijen ingebracht. Per stelling kunnen je kiezen tussen 'eens', 'oneens' of 'geen van beiden'. Als je het lastig vindt om een keuze te maken, dan kun je per stelling de standpunten van de partijen bekijken.

En als het om de energietransitie gaat: wij zijn voor het investeren in geothermie, het oppompen van warmte uit de grond.'

En wat telt zwaar voor de Partij voor de Dieren bij de komende verkiezingen?

Sharell: 'Wij maken andere keuzes. Het gaat niet goed met de natuur in Nederland. Stikstof is een van de problemen die de natuur aantasten. In de Provinciale Staten gaan wij daarom voor een krimp van minstens 75% van de veestapel met minstens. Juist in Noord-Brabant, waar bijna de helft van de varkens in Nederland te vinden is. Wij vinden dat er diervriendelijke en natuurvriendelijke landbouw moet komen. In plaats van de schaalvergroting bij veel boerenbedrijven. Zo kunnen we de stikstofcrisis aanpakken en komt er meer ruimte voor de natuur. Om die kanteling te realiseren zijn regels nodig en een ander landbouw- en natuurbeleid.'

Binnen het waterschap gaat het ons om schoon water. Nederland heeft de slechtste waterkwaliteit van heel Europa. Als het water schoon is, zonder bijvoorbeeld landbouwgif en mest, kan de natuur herstellen. Ook zetten we in op minder maaien van de oevers, zodat we de biodiversiteit van de bloemen, planten en insecten weer op peil brengen.'

Zijn dit ook thema's voor 50PLUS bij de verkiezingen van het waterschap?

Adriana: 'Wij zijn ook voorstander van biodiversiteit en schoon water. Zonder meer: 50PLUS zet zich daarvoor al een aantal jaren in. Hier ben ik het zeker met Sharell eens.'

Waarom zou ik als stadsmens stemmen voor het waterschap en de provincie?

Adriana: 'Besluiten van de provincie hebben ook invloed op het groenbeleid in de stad, bijvoorbeeld rond de ecologische zones. Provincie, waterschap en gemeente doen dat samen.'

Sharell Bas uit onze buurt is voor de Partij voor de Dieren kandidaat bij de waterschapsverkiezingen.

Er wordt hier nu ook rond de buurt veel minder gemaaid. Dat is ook het resultaat van overleg tussen de overheid en bewoners hier in Noord.'

Wat zou je willen zeggen tegen mensen die zeggen 'Ik ga níét stemmen'?

Sharell: 'Jouw stem bij het waterschap en provincie beslist over water, natuur en landbouw. Je kunt nu nog kiezen. Stem dus op 15 maart!'

Adriana: 'Het stemmen is een recht, voor mij voelt dat zelfs als een plicht. Maak gebruik van jouw democratische recht om te kunnen stemmen. Je beslist nu ook over jouw toekomst. Dit is je enige kans in de vier jaar!'

Woningisolatie bespaart energie en geld!

Het lijkt tegenstrijdig maar met woningisolatie kun je geld besparen doordat je minder energie verbruikt. Met de huidige gastarieven is een geïsoleerde woning naast duurzaam ook gunstig voor je portemonnee. Isoleren kost geld maar levert op den duur geld op, bovendien zijn er veel verschillende subsidies en leningen waar je gebruik van kunt maken.

De Werkgroep Woningisolatie

Onze werkgroep heeft tot doel bewoners uit De Buitenpepers goed en onafhankelijk voor te lichten over een juiste wijze van isoleren en ventileren van hun woningen. Daarnaast willen we bewoners met elkaar in contact te brengen, zodat zij van elkaar kunnen leren en hun ervaringen kunnen uitwisselen. We richten ons op niet alleen op de huiseigenaren, maar ook op de huurders in onze buurt.

Wellicht heeft u in deze Peperpraat al eerder eens iets gelezen over onze Werkgroep Woningisolatie.

Onze werkgroep bestaat uit vijf bewoners, die allen wonen in de Buitenpepers: Machteld, Ken, Siegfried, Teun en Anine.

We werken nauw samen met de Werkgroep Energietransitie De Buitenpepers en met de gemeente. Wij worden bovendien ondersteund en werken samen met adviseurs van EnergieNul73Advies en de welzijnsorganisatie Farent.

We gaan aan de slag!

Ervaringen uitwisselen, van elkaar leren en horen hoe je burens bijvoorbeeld over isoleren denken. Het maakt niet uit of je veel of weinig aan je woning gedaan hebt. Iedereen is welkom!

Kijk je wel eens naar je Energieverbruik? Wat zegt het verbruik over je gedrag en de keuzes die je maakt? Lukt het nog om rond te komen met een hoge energie rekening?

Woningisolatie kan beter!

Veel bewoners zijn al druk bezig met het isoleren van hun woning of hebben plannen daartoe. We zien echter ook veel maatregelen toegepast worden waarvan we zeggen: dat kan en mag beter! We zetten ons namelijk ook in voor de energietransitie in onze buurt, waarbij eerst het besparen van energie en later het afkoppelen van gas onze doelstellingen zijn. Hierbij is het nodig dat we onze woningen nog steeds kunnen warm stoken in de winter én koel kunnen houden in de zomer, met een minimum aan energieverbruik. Goede woningisolatie en minder energieverbruik is daarom echt nodig voor goede verwarming in de winter en goede verkoeling in de zomer.

Daarom plaatst de Werkgroep Woningisolatie vanaf nu in elke Peperpraat een artikel met informatie over energie, isoleren en ventileren.

Onze stratenblokaanpak

De Werkgroep Woningisolatie heeft verschillende manieren om bewoners te informeren. Via onze stratenblokaanpak gaan we open in gesprek met

bewoners. We inventariseren per straat, blok of bij een Vereniging van Eigenaren (een VvE) wat er al gedaan is aan woningisolatie.

We gaan in gesprek met bewoners en organiseren voorlichtingsbijeenkomsten, waarbij onafhankelijke adviseurs van EnergieNul73advies heldere informatie geven over isolatie- en besparende maatregelen.

Inmiddels hebben we dit gedaan voor drie stratenblokken in onze buurt.

Contact met kopers en verkopers

Voorts sturen we verkopers en potentiële kopers een uitnodiging voor advies over isoleren. En we gaan in gesprek met de huurders over wat zij nodig hebben als we van het gas af willen en hoe we samen kunnen werken. We hebben hierover nu contact met de Bewonersgroep van de Vijfde en de Zesde Buitenpepers.

Wekelijks spreekuur donderdag

Leden van onze werkgroep gaan vanaf donderdag 16 maart binnenkort een wekelijks spreekuur houden. Daar kun je terecht voor advies over minder energieverbruik en woningisolatie. Je bent welkom in de buurtkamer bij Annie Heesters, Buitenpepersdreef 240, van 18.30 tot 19.30 uur. Heb je vragen of zinvolle tips?

We horen ook graag jouw ervaringen. Kom eens langs voor een bakje koffie en zinvolle tips!

Energieverbruik in De Buitenpepers: hoe zit dat eigenlijk?

In onze woningen verbruiken we energie in de vorm van gas en elektriciteit. Hoe zit dat in onze buurt?

Het gemiddelde energieverbruik van een woning in De Buitenpepers is ongeveer 1250 m³ gas en 3000 kWh elektra per jaar. Maar er zijn grote verschillen. Het ene huishouden verbruikt 2500 m³ en 4500 kWh en een ander huishouden 500 m³ en 1800 kWh. Die verschillen hangen af van het huishouden en van de woning. Wonen er twee of vijf bewoners? Staat de verwarming op 17 of op 21 °Celsius? Is het een hoekwoning of tussenwoning en wel of niet geïsoleerd? Er zijn nog tal van andere factoren die het energieverbruik beïnvloeden.

Gasverbruik

Bij een gemiddelde verbruik van 1250 m³ gas en 3000 kWh elektra per jaar zou je denken dat het energieverbruik van elektra het grootste is, maar dat is niet zo.

Eén m³ gas staat wat energie-inhoud betreft gelijk aan ongeveer 10 kWh elektra. Zouden we alles elektrisch doen, dan zou het gemiddelde verbruik zijn: 1250 x 10 + 3000 = 15.500 kWh!

Prijsvergelijking

Nemen we de prijzen van vóór de energiecrisis, uit 2020: toen kostte één m³ gas ongeveer 80 cent (inclusief energiebelasting en BTW) en één kWh ongeveer 22 cent. Oftewel 10 x 22 cent = € 2,20 voor elektra tegenover € 0,80 voor gas. Elektra was dus bijna drie keer zo duur! Met het huidige prijsplafond van € 1,45 voor gas en € 0,40 voor elektra is dit nog steeds zo.

Dus denk je te kunnen besparen door een elektrische kachel te plaatsen? Gezien het voorafgaande: denk er goed over na!

Waar gaat dat gas dan aan op?

Verwarming

Bij het overgrote deel van de huishoudens gaat het meeste gas op aan het verwarmen van de woning met gemiddeld bijna 950 m³ per jaar! Daarover meer in een volgend artikel in deze Peperpraat.

Warm water

Het gemiddelde gasverbruik voor warm water is ongeveer 270 m³ per jaar. Dit verschilt sterk per huishouden. Vooral hoe vaak en hoe lang er wordt gedoucht speelt een grote rol. Om een beeld te krijgen hoe het bij jou is, kun je het gasverbruik van een zomermaand nemen waarin je niet op vakantie was en dat x 12.

Koken

Het gemiddelde gasverbruik voor koken is circa 40 m³ per jaar. Voor echte keukenprinsen en -prinsessen ligt dit natuurlijk iets hoger, maar het blijft een klein deel van het totaal. Inmiddels wordt inductie

koken steeds populairder. Dat is elektrisch, maar heel efficiënt en daarmee niet duurder dan koken op gas.

Elektraverbruik

Het genoemde elektraverbruik van gemiddeld 3000 kWh per jaar kan flink verschillen per huishouden. Hier spelen veel meer persoonlijke voorkeuren een rol. Hoeveel apparaten zijn er in huis en hoe zuinig zijn die. Algemeen geldt dat apparatuur waarmee wordt verwarmd (oven) of gekoeld (koelkast, vriezer, airco) veel energie verbruiken. Ook verlichting kan een rol spelen als het nog gloeilamp of halogeen is.

Tip

Er wordt veel reclame gemaakt voor apparaten die het gasverbruik verminderen. Meestal wordt er niet bij vermeld hoezeer het elektriciteitsverbruik stijgt. Vraag hiernaar bij de verkoper.

Méér weten?

energiegroepbuitenpepers@gmail.com

Buurtgroep Groen Doen in De Buitenpepers

Tekst **Maurits Tax**

Wat is de stand van zaken rond de initiatieven van de Buurtgroep Groen Doen? In de vorige Peperpraat kondigden we al aan dat we dit voorjaar vijf plantenborders willen aanleggen in onze buurt. We zijn nu (eind februari) bezig met de voorbereidingen, maar we voelen steeds meer kriebels om eraan te beginnen: de aanleg van vijf kleurrijke plantenperken in onze buurt. Dit alles ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van onze buurt dit jaar. En volgend jaar willen we nog eens vijf plantenborders aanleggen.

We hebben bij onze voorbereiding te maken met drie partijen: de gemeente 's-Hertogenbosch, leverancier Kwekerij Goede-Planten en wij

als initiatiefnemer en uitvoerder (de buurtbewoners en de Werkgroep Natuur op Noord, de vrijwilligers).

Aanleg van de eerste vijf borders

We hebben samen met de gemeente vijf locaties voor de borders vastge-

steld. Volgend jaar maken we definitieve afspraken over de vijf andere locaties. De gemeente gaat binnenkort de eerste vijf locaties prepareren en daar de grasmatten verwijderen. De borders krijgen extra voeding door compostaarde die de kwekerij levert. De vrijwilligers, die zich bij ons hebben aangemeld, werken deze rijke compostgrond onder. Na levering van het plantgoed kunnen we eindelijk aan de slag en de borders definitief aanleggen. Naar verwachting vindt dit in april plaats.

We hopen bij de volgende editie van deze Peperpraat met mooie foto's ons initiatief kracht bij te zetten. We kunnen niet wachten!

Deze rubriek 'Binnenkijken in De Buitenpepers' biedt letterlijk een kijkje binnen bij een bewoner in onze buurt. In deze artikelenreeks is er aandacht voor bewoners met een bijzondere woninginrichting of een niet-alledaagse hobby en mensen verhalen over hun ervaringen en wensen over onze buurt.

Van Groningen via de Haarlemmermeer en Werkendam is Rennie Besselink uiteindelijk 'afgezakt', zoals ze het zelf noemt, naar Brabant. Aanvankelijk woonde ze in Kaatsheuvel en de laatste twaalf jaar in Den Bosch. Sinds twee jaar huurt ze een van de mooie seniorenwoningen aan de Wethouder Schuurman-slaan. Rennie heeft onlangs De Buitenpepers 'ontdekt': ze is een van de min of meer vaste bezoekers bij 'Annie op de koffie' op maandagmorgen in de Buurtkamer van Annie Heesters. En ze was gastvrouw bij de Nieuwjaarsbijeenkomst van onze buurt op 15 januari in D'n Boerderij.

Contact met onbekende mensen

Vertrekken en verhuizen is een grote stap, maar ergens je weer opnieuw thuis voelen is de volgende stap. Hoe doe je dat telkens weer, contact maken met onbekende mensen om je heen? Rennie vertelt dat de kennismaking met andere bewoners haar juist in De Buitenpepers goed bevalt. 'Het is moeilijk te omschrijven, maar ik ervaar dat de mensen hier in de buurt open en vriendelijk zijn. Zonder waardeoordeel over wie ik ben of wat ik doe. Ik voel me welkom. Maar ja, net als na eerdere verhuizingen: ik moet wél zelf naar buiten om de eerste stap te zetten om zo eerst nog onbekende mensen te ontmoeten.'

Jong getrouwd

Rennie vertelt in stappen haar levensverhaal langs dorpen en steden: 'Ik ben opgegroeid op het Groningse platteland, in het kleine dorpje Spijk Bierum. Mijn vader was landarbeider bij een boer daar. Toen was het nog: waar hij werk kreeg, daar gingen wij

Rennie Besselink, vaste bezoeker bij 'Annie op de koffie'

'Ik ben blij met de overkant'

naar toe. Zo zijn we meerdere keren verhuisd. We woonden ook in het dorpje Rijk in de Haarlemmermeer, dat werd afgebroken vanwege de uitbreiding van Schiphol. Zo trokken we weer verder. Uiteindelijk naar Rijswijk, een dorpje bij Woudrichem. Telkens moest ik noodgedwongen contact maken met andere mensen. Ik ben op mijn achttiende al getrouwd. Vrij jong; dat was toen de enige manier om uit huis te komen.'

'Je wordt nooit een kwartje...'

Rennie: 'We leven nu in een tijd waarin aandacht voor je eigen ontwikkeling, op zoek naar je eigen kracht en groei centraal staan. Alsof dit iets nieuws is: het ontdekken van jezelf. Voor mij is dat altijd al zo geweest, al heeft het voor mij wel wat langer geduurd alvorens ik ontdekte wat mijn vaardigheden zijn. Ik ben opgevoed met de boodschap 'als je voor een dubbeltje geboren bent, dan

wordt je nooit een kwartje'. Met andere woorden: je bent eenvoudig en je blijft eenvoudig. Als je die boodschap telkens hoort, dan ga je dat ook vanzelf geloven. En je gedraagt je er ook naar. Bovendien: ik was dyslectisch en linkshandig. Lange tijd dacht ik werkelijk dat ik ook helemaal niets kon. Mijn man betaalde de rekeningen en zei 'laat mij dat maar doen'. Ik werkte in de huishouding en in de fabriek. Allemaal eenvoudig werk. Tot mijn vriendin mij vroeg om lid te worden van het bestuur van het maatschappelijk werk in Kaatsheuvel. Zij stopte met haar bestuurstaak en nodigde me uit om haar rol over te nemen. Ik dacht eerst 'dat kan ik niet', maar ik pakte het wel op. Toen kwam ik achter dat ik wél beschik over sociale en organisatorische vaardigheden. Ik had ervaring in de horeca en gaandeweg ben ik opleidingen gaan doen voor maatschappelijk werk.'

Drie opleidingen in acht jaar

Haar stappen leiden tot een scheiding met haar man. 'Ik moest voor mijzelf gaan zorgen en ik ging aan de slag in de gehandicaptenzorg in Boxtel. Eigenlijk was ik ontzettend boos in die tijd. Ik was het zo zat, dat iedereen mij telkens min of meer vertelde dat ik niets kon. Door mijn werk en mijn zelfstandigheid ontdekte ik wat ik wél kon. In acht jaar heb ik drie opleidingen voor het maatschappelijk werk: een vooropleiding MBO, het MBO en het HBO Maatschappelijk Werk. Uiteindelijk ben ik als maatschappelijk werker en schoolmaatschappelijk werker aan de slag gegaan: in Drunen, Waalwijk en Heusden. Zeven jaar geleden ben ik met pensioen gegaan. Daarna ben ik nog een paar keer terug gevraagd voor tijdelijke opdrachten. En af toe word ik door de Hogeschool Avans gevraagd als gastdocent voor de lessen bij Social Work. Daar deel ik mijn levenservaringen met jonge studenten.'

Contact met de burens en de 'overkant'

In 2021 verhuisde Rennie naar de Wethouder Schuurmanslaan. 'In het begin voelde ik me hier echt een vreemde eend in de bijt. Het kostte me moeite om contact te maken met

Deze foto hangt in groot formaat in haar huiskamer en is volgens Rennie symbolisch voor haar leven: lopend naar het licht en nieuw perspectief. De foto is gemaakt op het strand van het Zeeuwse Zoutelande.

de burens en de buurt. Ik gaf ook wel mijn grenzen aan, zonder dat ik mijzelf wilde isoleren.

Vanuit mijn ervaring in het maatschappelijk werk heb ik natuurlijk wel geleerd hoe je sociaal contact kunt maken. Maar ook hier in mijn straat en buurt moest ik dat weer opnieuw ontdekken. Ik praat nu met iedereen hoor, geen probleem! Maar ik ben wel erg blij met 'de overkant' en daarmee bedoel ik de overkant van de Rompertsebaan. De Buitenpepers bruist van activiteiten en ik voel openheid, zeker bij de koffie-ochtenden op maandag bij Annie Heesters. Eerlijk gezegd: dit heb ik nog nooit

meegemaakt. Natuurlijk: ik heb contact met een aantal mensen, niet met de hele buurt. Tijdens de Nieuwjaarsbijeenkomst merkte ik overigens ook die open sfeer. Er wonen hier echt veel leuke en betrokken mensen!'

Mijn kracht

'Het contact maken moet je wel zelf doen, dat is mijn overtuiging. Door mijn vele verhuizingen heb ik geleerd dat ik altijd zelf stappen moet zetten om weer contact te maken. Ook hier. Ik ben een gelovig mens. Dat geeft mij ook veel kracht. Niet dat ik vaak naar de kerk ga, maar spiritualiteit geeft mij kracht om verder te gaan.'

(Advertentie)

FYSIOTHERAPIEPRAKTIJK

De Buitenpepers

- Oedeemtherapie
- Shockwave
- Handtherapie
- Echografie
- Fitness/revalidatie
- Klassieke homeopathie
- Vaatproblematiek
- MS gespecialiseerd
- Medical taping
- COPD/Covid-therapie

www.fysiotherapiedebuitenpepers.nl

073-6417940

Kindertherapie KlimOp

Noëlle van Geene

Gezondheidscentrum San Salvator

www.noellevangene.nl

06-51134922

Voor kinderen die wel een steuntje kunnen gebruiken!

Klusbedrijf Van Bokhoven

Tweede Buitenpepers 59

telefoon 06-37168376

klusbedrijfvanbokhoven@gmail.com

Al 25 jaar

het gezelligste adres voor een lunch, diner borrel of feestje

d'n Boerderij

Hervén 54 | 073-6445058

Isoleren van jouw woning

Bij Gaffert draait het om drie dingen:
jouw **comfort**, jouw **besparing** en onze **planeet**

gaffert

Samen duurzaam voor **duurzaam** geluk

www.gaffert.com

tel. 085-0512663 info@gaffert.com

Wie doet wat in De Buitenpepers?

Om de contacten tussen bewoners te versterken vind je op deze pagina alle contactgegevens van alle werkgroepen en verenigingen in onze buurt. Vanwege de Privacywet is aan alle contactpersonen gevraagd of zij akkoord gaan met de publicatie van hun gegevens. De gegevens zijn vermeld met ieders toestemming.

Begeleidingscommissie MFE Rompertstaete

(Novadic Kentron) Mieke Christophe,
me.christophe@tiscali.nl

Begeleidingscommissie Flat Orduynen

Wethouder Schuurmanslaan 131,
bewonerscommissieorduynen@kpnmail.nl
<https://bewonerscommissieorduynen.jimdofree.com/>

Bewonersgroep Buitenpepershof, Derde Buitenpepers en Buitenpepersdreef (Buitenpepershof)

Frans van Hattum, buitenpepershof@gmail.com

Bewonersgroep Energietransitie De Buitenpepers en

Werkgroep Woningisolatie, zie pagina 13 en 14.

Anine Vloedgraven, tel. 06-30254862,
energiegroepbuitenpepers@gmail.com

Buurtplatform De Buitenpepers

Gabbie van der Kroef en Siegfried Willems
gabbievanderkroef@hotmail.com, zie pagina 11.

Bewonersvereniging Vijfde en Zesde Buitenpepers

Dick Schout, bewoners56@gmail.com

'Bij Annie op de koffie', maandag van 10.00 tot 12.00 uur

Annie Heesters, a.heesters@home.nl, Buitenpepersdreef 240.

Buurtpicknick en filmavond

Machteld Terlingen, machteld.terlingen@gmail.com

De Buitenpepers 50 jaar vlaggen, T-shirts en mokken via

Kim White en Irene Hinderks, buitenpepers50@gmail.com

Elektrische deelauto's 'De Mobiele Brigade'

Jaap Klink, jaap@broed.nu

Facebookpagina De Buitenpepers, Gabbie van der Kroef,

tel. 06-40239581 gabbievanderkroef@hotmail.com

Gierzwaluwen in De Buitenpepers

Ferd Sauter en Jan van den Elshout,
gierzwaluw.bp@gmail.com

Halloweenoptocht

Kim White, buitenpepershalloween2@gmail.com

Kontaktgroep Vereniging De Buitenpepers (schoonmaak-acties, Koningsdag, Sinterklaasoptocht), zie pagina 4 en 5.

Adriana Hernández, debuitenpepers@gmail.com

Initiatiefgroep Buurttop – De toekomst van onze buurt

Siegfried Willems, siegfried.willems.nl@gmail.com

PeperOlympiade (voorbereidingsgroep voor deze spelactiviteit voor kinderen)

Miekske van der Sman, peperolympiade@gmail.com

Projectleider Aardgasvrije buurten Gemeente

Thomas Verbeek, thomas.verbeek@s-hertogenbosch.nl
zie pagina 22 en 23.

Op donderdagavond 21 maart is er weer een halfjaarlijkse bijeenkomst voorzien van het Buurtplatform De Buitenpepers.

Redactie en advertenties Peperpraat

Gabbie van der Kroef, tel. 06-40239581.
gabbievanderkroef@hotmail.com

Rubriek 'Binnenkijken in De Buitenpepers' (artikelenreeks Peperpraat) Gabbie van der Kroef, gabbievanderkroef@hotmail.com

Rubriek 'Peperprofessionals' (artikelenreeks Peperpraat)

Gabbie van der Kroef, gabbievanderkroef@hotmail.com

Sociale Buitenpepers WhatsApp en Peperprikkers-appgroep

Siegfried Willems, Ken Yau en Elise Quant,
peperplatform@gmail.com, zie pagina 6.

Veiligheidsappgroep

Siegfried Willems, tel. 06-11057993 of Hans van Ettehoven,
tel. 06-51810281, zie pagina 7 en 8.

Vereniging van Eigenaren VvE Flats Buitenpepersdreef

Johan Strang, johan@vantulden.eu

Vereniging van de Eigenaren VvE Vier op Dreef

Vierde Buitenpepers en Buitenpepersdreef
Siegfried Willems, siegfried.willems.nl@gmail.com

VvE Vereniging Mandelig Eigendom Buitenpepers, VMEB

28 huizen met even nummers van Buitenpepersdreef
158-188 en Derde Buitenpepers 20-42,
Jan van den Elshout, vmebuitenpepers@gmail.com

Website Buitenpepers.nl – beheer van de website

Bart van Dijk, bart@guftp.nl

Werkgroep Warmtestrategie (onderzoek alternatieven aardgas)

Siegfried Willems, siegfried.willems.nl@gmail.com, pagina 22-23.

Werkgroep Heinstein

Machteld Terlingen, natuurgebiedheinis@gmail.com

Werkgroep Natuur op Noord en Buurtgroep Groen Doen,

zie pagina 15. Maurits Tax, natuurwerkgroepnoord@gmail.com

Werkgroep Speeltuin Vierde Buitenpepers

Mirjam Alders, speeltuinbuitenpepers@gmail.com

Wijkmanager voor de wijk Noord

Ronnie van Gaal, tel. 06-55190462,
r.vangaal@s-hertogenbosch.nl

Wijkhandhaver voor de wijk Noord

Frans van Hemert, Bel bij géén spoed wel politie, bel 0900-8844.
Bij Spoed: bel 112.

Wine-and-dine Buurtdiner De Buitenpepers

Siegfried Willems, Elise Quant en Philip Hoek,
winedinebuitenpepers@gmail.com

KINDERPRAKTIJK
kubus

FYSIOTHERAPIE | ERGOTHERAPIE | PSYCHOLOGIE
PRE-LOGOPEDIE | PODOThERAPIE

ROMPERTSEBAAN 56 INFO@KINDERPRAKTIJCKUBUS.NL
5231GT 'S-HERTOGENBOSCH (073) 6 444 988

PANNENDAK ACTIE!

Beste buurtbewoners,

Momenteel hebben wij voor de Buitenpepers een **gezamenlijke kortingsactie van 5%** op de totale offertesom.

Mocht u geïnteresseerd zijn in onze actie of een van onze andere werkzaamheden, neem dan contact met ons op **06 - 10 15 46 27**.
Whatsappen of e-mailen mag uiteraard ook!

Met vriendelijke groet,
Denny van der Heijden

Mocht u nieuwsgierig zijn naar onze recente werkzaamheden, kijk dan op onze facebookpagina. Vergeet hem niet te liken!

Wij van **Van Der Heijden Dak & Renovatiebedrijf** zijn gespecialiseerd in:

- * Pannendaken
- * Platte daken
- * Voeg- en metselwerk aan de schoorsteen
- * Loodreparatie / renovatie
- * Schoorsteen- en gevel impregnatie
- * Dakgoten

Van Der Heijden Dak & Renovatiebedrijf
Vierde Buitenpepers 46
5231 AL 's-Hertogenbosch
tel: 06 - 10 15 46 27 / 073 - 851 24 10
info@dakenrenovatie.nl

K.V.K. nr.:
5600 5326

www.dakenrenovatie.nl

Praktijk Gezond en Welzijn

Slecht slapen?
Stemmingswisselingen?
Stress?
Spier- en gewrichtspijn?
Vermoeidheid?
PMS?
Opvliegers?

Blijf niet lopen met hormonale klachten! Maak snel een afspraak!

Je vindt ons in Fysiotherapiepraktijk
De Buitenpepers
www.praktijkgezondenwelzijn.nl
tel. nr. 06-37432045

Het is fijn wonen in De Buitenpepers

Beste Buren,

Bewust kozen we ruim 15 jaar geleden voor de Buitenpepers als locatie voor ons kantoor. Een fijne wijk, randje centrum Den Bosch en alles binnen handbereik. Inmiddels hebben velen van jullie de weg naar ons gevonden. Vorig jaar #1 makelaar in de wijk. Dankjewel voor het vertrouwen beste buren. We hopen hier nog lang thuis te zijn.

Bram, Stephan en Robin
Viermakelaars, uw buurman

Bel of e-mail voor een goed en een vrijblijvend verkoopadvies!

telefoon 073-6215656 | info@viermakelaars.nl | www.viermakelaars.nl

viermakelaars

funda

*gedrukt op gerecycled papier.

tot
**15%
buren
korting!**

Warm huis + geld besparen

- + Energie besparen begint bij goede isolatie
- + Verhoogt uw wooncomfort
- + Profiteer van subsidies
- + Wij zijn specialist in vloer-, bodem- dakisolatie en spouwmuurisolatie.

Energieprijzen rijzen de (dak)pan uit, isoleren loont!

Bespaar jaarlijks honderden euro's op de energie-rekening met woningisolatie. Daarnaast maakt isolatie uw huis behaaglijker, verkleint het u uw CO₂-uitstoot én verhoogt het de waarde van uw woning.

In uw wijk hebben wij reeds de eerste huizen geïsoleerd. Wij zijn specialist in spouwmuurisolatie, bodem- vloer, én dakisolatie. Wij kijken graag naar de beste oplossing voor úw woning.

Speciale actie voor de buurt Buitenpepers. Isoleer "samen met uw burens" en profiteer nu ook tot 15% collectiviteitskorting!

Gratis isolatie advies via:
www.dsn-isolatie.nl/buitenpepers
info@dsn-isolatie.nl
of bel naar 085-5000337

Coop altijd dichtbij

- online boodschappen ophalen & bezorgen
- gratis parkeren
- PostNL servicepunt
- verse jus sap-machine
- slijterij
- bloemen & planten
- verse broodjes

Coop 's-Hertogenbosch
Buitenpepersdreef 353

Samen maak je 't verschil

coop

In opdracht van de gemeente deed het adviesbureau Royal HaskoningDHV in het voorbije najaar onderzoek naar de haalbaarheid van een collectief warmtenet voor De Buitenpepers. Zes bewoners kregen de ruimte om mee te praten over de opdracht en uitvoering van het onderzoek, evenals over het eindrapport. De conclusie uit het onderzoek: een warmtenet is technisch haalbaar door gebruik te maken van de relatieve warmte van het water in de plas van Orthen en de grachten rond onze buurt ('aquathermie'). De kosten van individuele warmtepompen zijn volgens de onderzoekers echter lager. In het rapport staat geen advies over wie deze kosten gaat betalen, de overheid of de huiseigenaren? Voor de duidelijkheid: de uitkomsten van het onderzoek betekenen **niét** dat de gemeente binnenkort aan de slag gaat met de aanleg van een warmtenet in onze buurt. Het gaat hier om een vooronderzoek, zoals ook in andere buurten gebeurt. Later dit jaar neemt de gemeenteraad op grond van meerdere onderzoeken een besluit in welke buurt(en) een warmtenet kan worden aangelegd.

Aquathermie is technisch een kansrijke optie voor onze buurt...

...maar de kosten voor individuele warmtepompen zijn volgens de onderzoekers lager

In het najaar heeft de gemeente ook een onderzoek laten uitvoeren naar de haalbaarheid van een warmtenet in de onderzoeksbuurt Zuid. Voor de onderzoeksbuurt Sparrenburg in Rosmalen blijken individuele warmtepompen het meest geschikt. Dit voorjaar volgen nog eens drie onderzoeken voor twee delen van de Aawijk en voor de buurt Grevelingen. Op grond van deze onderzoeken plus een bronnenonderzoek voor de hele stad kiest de gemeente later dit jaar een 'startbuurt'. In die buurt kan dan een warmtenet gerealiseerd worden. Voor de startbuurt wordt dan nog een buurtuitvoeringsplan gemaakt met nog een vervolgonderzoek over het precieze ontwerp van een warmtenet.

Technisch en financieel onderzoek

Het recente onderzoek voor onze buurt is een vooronderzoek, bedoeld om te onderzoeken of een warmtenet voor De Buitenpepers technisch én financieel haalbaar is. Beide aspecten komen in dit artikel aan bod.

Werkgroep Warmtestrategie

Vanaf september 2022 hebben zes bewoners, die de Werkgroep Warmtestrategie vormen, meegepraat over de opzet en uitvoering van het onderzoek. De gemeente was en is verantwoordelijk voor het onderzoek en heeft de reacties van de bewoners be-

nut om het onderzoek te verbeteren. De bewoners hebben onder meer opmerkingen gemaakt over de berekening van de 'warmtevraag' (de hoeveelheid warmte die nodig is voor het verwarmen van alle woningen in onze buurt) en over de energielabels van de huizen in De Buitenpepers. De onderzoekers hebben met behulp van de reacties van de bewoners het onderzoek aangepast en het definitieve rapport verscheen begin maart. Dit onderzoeksrapport is nu ook beschikbaar via onze website, zie de link onderaan pagina 23.

De warmtevraag

Het onderzoek richt zich alleen op de straten ten oosten van de Rompertsebaan. Op basis van algemene data blijkt dat de gemiddelde warmtevraag voor alle woningen in dit deel van onze buurt per jaar 27.500 GJ (gigajoule) is. Eén GJ staat gelijk aan ongeveer 35 m³ gas. Ons warmteverbruik is gemiddeld 1.200 m³ per woning. Ruim 75% van deze warmtevraag is voor de verwarming van de woningen. De overige 25% bestaat uit het verwarmen van tapwater.

De berekening van de warmtevraag is nodig om te kunnen becijferen wat de hoeveelheid warmte moet worden, dat een warmtenet in de toekomst moet leveren aan de (beter geïsoleerde) huizen in onze buurt.

Minder vraag door geïsoleerde huizen

Een aanname in het onderzoek is dat de toekomstige warmtevraag lager zal liggen dan de berekende vraag van 27.500 GJ. Door energiebesparing en woningisolatie zullen alle woningen samen naar verwachting jaarlijks minder energie verbruiken.

Het onderzoek naar een warmtenet is gebaseerd op een warmtenet met een Midden Temperatuur. De onderzoekers gaan er namelijk van uit dat de eigenaren van woningen, die nu nog op een hoge temperatuur verwarmd worden, isolatiemaatregelen treffen zodat hun huis voldoende verwarmd kan worden via een warmtenet met een lagere temperatuur. Hierdoor zal de hoeveelheid warmte die nodig is voor een warmtenet kunnen dalen, aldus de onderzoekers.

Midden Temperatuur warmtenet

Voor een toekomstig warmtenet in onze buurt adviseren de onderzoekers een Midden Temperatuur warmtenet (55°-75° Celsius). Daarbij is het mogelijk om woningen aan te sluiten met een matige isolatie (energielabel D tot B). In deze huizen hoeven de huidige standaard-verwarmingsradiatoren niet te worden vervangen. Overigens beschikt een groot deel van de woningen in onze buurt nu over een energielabel C.

Welke woningisolatie?

Tijdens de werksessies gedurende het onderzoek raakten de leden van de Werkgroep Warmtestrategie in discussie met de onderzoekers over de aanpak van de woningisolatie. Voor het berekenen van de besparing gaan de onderzoekers binnen hun rekenmodel uit van spouw- en binnenmuurisolatie, kruipruimte-isolatie, plus het vervangen van alle ruiten met HR++-glas. De bewoners vinden dat bovendien dakisolatie wenselijk is. Deze isolatie leidt tot 30% energiebesparing. De onderzoekers gaan uit van circa 20% energiebesparing voor de hele buurt als gevolg van woningisolatie. Ze berekenden dat een resterende warmtevraag terug gebracht worden naar 22.300 GJ. Zoals in het artikel van de Werkgroep Woningisolatie al naar voren komt: woningisolatie bespaart energie en geld!

Gemaal van Orthen

In het onderzoek worden drie kansrijke warmtebronnen voor een warmtenet in De Buitenpepers genoemd:

1. open bodemenergie (WKO),
2. aquathermie en
3. collectieve warmtepompen.

Andere warmtebronnen, zoals de restwarmte van een fabriek of een grootschalig park met zonnepanelen zijn voor onze buurt geen opties.

Als meest kansrijke bron voor een warmtenet komt het benutten van het water in de plas in Orthen naar voren. Het gemaal in Orthen (foto hierboven) heeft een potentie van 67.149 GJ per jaar: bijna drie keer zoveel als de 22.300 GJ die voor een warmtenet in onze buurt nodig is. Het gebruik van aquathermie moet volgens de onderzoekers gecombineerd gaan worden met een warmte-koude-opslag (WKO) in onze buurt. Een WKO is een methode om energie in de vorm van warmte of koude op te slaan in de bodem. Voor een WKO zijn minstens honderd woningen nodig.

Technische uitwerking

Een warmtenet bestaat uit verschillende onderdelen: een warmtebron, een opwekkingssysteem, leidingnetwerk, een warmte opslagsysteem (een WKO) en afnemers, de huizenbezitters en woningverhuurders.

Volgens Royal HaskoningDHV kan het gemaal van Orthen benut worden als bron voor een warmtenet voor De Buitenpepers. Foto: Gabbie van der Kroef.

Volgens de onderzoekers ligt het gemaal naast de plas van Orthen voldoende dichtbij onze buurt (375 meter) om het water zonder veel warmteverlies te pompen naar een aan te leggen warmtenet in onze buurt.

Wat mag het kosten?

Is een warmtenet financieel haalbaar? Er volgens de onderzoekers is een forse investering nodig voor de aanleg. Dit maakt een warmtenet verliesgevend in de eerste jaren. In het onderzoek is een kostenberekening gemaakt voor dertig jaar. De opbrengsten zijn afhankelijk van het aantal aansluitingen, de energieprijzen en het energieverbruik per aansluiting. Voor de aansluitkosten per woning gaan de onderzoekers uit van aanpassingen van circa tien tot vijftienduizend euro per woning. Dat bedrag is inclusief de isolatiekosten per woning.

Royal HaskoningDHV berekende dat de kosten voor individuele warmtepompen lager zijn in vergelijking met een warmtenet. Er is dan immers geen collectief warmtenet nodig. De onderzoekers zien de aanschaf van individuele warmtepompen daarom als de goedkoopste optie voor onze buurt. In het onderzoeksrapport staat overigens geen advies over wie de kosten voor de aanschaf, onderhoud en vervanging van individuele warmtepompen gaat betalen: de overheid of de eigenaar van een woning?

Het eindrapport van Royal Haskoning kun je downloaden via onze website www.debuitenpepers.nl. Heb je vragen aan de Werkgroep Warmtestrategie? Mail dan naar: energiegroepbuitenpepers@gmail.com

Hoe gaat de Werkgroep Warmtestrategie verder?

Johan Strang, woordvoerder van de Werkgroep Warmtestrategie (onderdeel van de Bewonersgroep Energietransitie), is tevreden over de kwaliteit van het onderzoek: 'Ook al is het onderzoek globaal, tocht toont de analyse van Royal HaskoningDHV aan dat een warmtenet voor onze buurt technisch haalbaar is. Dat is mooi! We willen nu verder in gesprek met de gemeente over hoe de gemeente de resultaten van het onderzoek gebruikt bij een besluit over een startbuurt. En we vragen de gemeente om duidelijkheid over wie wat gaat betalen: wat betekent dit alles voor de kosten en besparingen voor bewoners? We betwijfelen of individuele warmtepompen in vergelijking met een collectieve warmtenet echt goedkoper zijn. In het onderzoek zijn de kosten vergeleken op basis van een investeringsvergelijking. Volgens ons zou een berekening op basis van eindgebruikerskosten meer voor de hand liggen. Ook hierover gaan we nog in gesprek met de gemeente. Om daarna de bewoners hierover te informeren.'

